

Наукова економічна організація «Перспектива»

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**РОЛЬ І МІСЦЕ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ**

28 лютого 2014 року

Частина I

м. Дніпропетровськ

УДК 332.1(063)
ББК 65.04я43
Р 68

Роль і місце регіональної інноваційної політики в розвитку економічної системи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 28 лютого 2014 р.). – У 2-х частинах. – Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. – Ч. 1. – 116 с.

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Роль і місце регіональної інноваційної політики в розвитку економічної системи». Розглядаються загальні питання економічної теорії, фінансів та страхування, банківської справи, міжнародної економіки, менеджменту та інше.

Призначений для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

УДК 332.1(063)
ББК 65.04я43
Р 68

**Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників.
У збірнику максимально точно відображається орфографія і пунктуація,
запропонована учасниками.**

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА Вишневська А. Л.	6
МЕРКАНТИЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ Матусевич К. М.	7
ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ЗНАЧЕННЯ ЇЇ ФУНКЦІЙ Рибалко А. О.	11
ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ РЕГІОНУ Рудакова Т. В.	12

СЕКЦІЯ 2. ФІНАНСИ ТА СТРАХУВАННЯ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ Бегаль О. В., Опанасенко Є. Б.	17
ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ, ЯК НЕОБХІДНА УМОВА НАГЛЯДУ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ Демків Х. С.	20

СЕКЦІЯ 3. БАНКІВСЬКА СПРАВА

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОСТІ РИНКУ Грушко В. І.	23
ДИНАМІКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Козьмук Н. І.	25
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ Патюта І. М.	28
ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ Піонтковська І. Ю., Ярмош В. В.	31

СЕКЦІЯ 4. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ Бабич Т. О.	35
РОЛЬ КЛАСТЕРОВ В СТРАТЕГІИ ІННОВАЦІОННОГО РАЗВИТИЯ СТРАН ЄВРОСОЮЗА Лапкина А. Ю.	38
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ ПОЛЬЩІ В ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ 2007-2008 РОКІВ Пелех О. Б.	43

ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ УКРАЇНИ Петраш М. О.....	47
АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЦЕНЫ НЕФТИ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ПОСЛЕ ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА Zhu Zifa.....	50

СЕКЦІЯ 5. МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА Богач Б. М.....	53
ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІМІДЖУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ ЯК ФАКТОР ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ Вязовик С. М.....	55
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АПК УКРАЇНИ Коновал В. В., Горобчук В. С.....	59
МІСЦЕ ВНЗ В НАУКОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ Грицаєнко М. І.....	62
НЕОБХІДНІСТЬ І ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ТА ІНСТИТУЦІЙ АГРАРНОЇ НАУКИ Довженко В. А.....	65
РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В РОЗВИТКУ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА Марчук Ю. В.....	68
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Мукоїд І. Л., Зубар І. В.....	71
ЗМІСТ І ІЄРАРХІЯ ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ Струмеляк Є. М.....	75
РОЗРОБКА ВЛАСНОЇ ТОРГОВОЇ МАРКИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ УКООПСПІЛКИ Яковлева Д. Д., Каправий В. В.....	78

СЕКЦІЯ 6. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ Борис І. Я.....	81
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Булуй Ю. М., Ярош К. О.....	83

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ Дмитрук Ю. М., Корбутяк А. Г.	86
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ Начева Н. Ю., Поповенко Н. С.	89
РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ Лизуненко М. М., Савкова Ю. О.	92
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА» Соловійов А. І.	95
ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРНИЧОЗБАГАЧУВАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ Царук А. Ю.	98

СЕКЦІЯ 7. ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ, ГАЛУЗЯМИ ТА КОМПЛЕКСАМИ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ МІСТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ Аванесова Н. Е., Яківець В. С.	103
МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ Ажаман І. А.	106
МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА Гнилякевич І. З., Молодович Ю. Р.	109
ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ Домаскіна М. А.	111

МІСЦЕ ВНЗ В НАУКОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇНИ

ГРИЦАЄНКО М. І.

аспірант кафедри економіки підприємств

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

Україна потребує підвищення рівня інноваційних трансформацій і дієвого застосування досягнень науки в різних галузях економіки. Наука покликана забезпечувати розробку та трансфер інновацій, спрямованих на отримання економічних, екологічних, соціальних або змішаних результатів. Роль ВНЗ у створенні інноваційних продуктів в економіці України неоціненна, і в майбутньому вона буде тільки посилюватися.

Авторами робіт із проблем науки в інноваційному розвитку є М. М. Гаджієв, К. М. Кащук, О. П. Лукша, В. П. Майборода, А. Ю. Пермінов, П. Т. Саблук, Є. А. Яковлева та інші. Однак різноплановість публікацій, відсутність єдиного погляду на питання науки у ВНЗ спонукають до подальшого поглиблення дослідження.

Метою статті є визначення місця ВНЗ в перспективах подальшого інноваційного розвитку економіки країни.

Розвиток наукового забезпечення вітчизняної економіки в цілому, та окремо за секторами розглянемо за етапами:

- науковий потенціал – кадрове забезпечення та фінансування науки;
- результати наукових досліджень – обсяги виконаних наукових робіт, кількість наукових публікацій та охоронних документів;
- ефективність використання наукового потенціалу – співвідношення результатів і витрат за елементами наукового потенціалу.

Важливою складовою наукового потенціалу країни є науковці, які професійно займаються науковими дослідженнями та розробками і безпосередньо беруть участь у створенні нових знань, продуктів, процесів, методів та систем.

У 2009 році чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт і дослідників в розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення (у віці 15-70 років) в країнах ЄС-27 становила 16,8 осіб. У 2010 році найвищий рівень цього показника був у Фінляндії (32,7 особи), Данії (31,2 особи), Португалії (21,7 особи) і Норвегії (25,5 особи); найнижчий – у Румунії (4,2 особи), Туреччині (6,5 особи), на Кіпрі (6,7 особи) і у Болгарії (6,8 особи) [3]. В Україні чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт в розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення (у віці 15-70 років) за період 2000-2012 роки з 7,8 осіб зменшилось до 5,2 особи, чисельність дослідників – з 4,4 до 3,4 особи. Цей показник по Україні не тільки має стійку тенденцію до зменшення, але й значно відстає від країн-лідерів.

За 2005-2012 роки спостерігалась тенденція скорочення кількості працівників наукових організацій. Так, кількість працівників основної діяльності наукових організацій в цілому скоротилася на 23,8% (до 129945

осіб), в секторі вищої освіти – на 15,5% (до 9272 осіб). При цьому питома вага наукових працівників сектору вищої освіти в їхньої загальної кількості в 2012 році складала 7,1%. Тенденція скорочення кадрового забезпечення як складової наукового потенціалу обумовлюється вкрай недостатнім фінансуванням наукової діяльності, яка віддзеркалюється на низькій заробітній платі науковців, слабкому матеріально-технічному забезпеченні та відсутності належних умов для проведення наукових досліджень тощо.

За 2005-2012 роки загальна кількість докторів наук, зайнятих в економіці України, збільшилась на 29,8% (до 15592 осіб), в тому числі у вищих навчальних закладах – на 48,3% (до 10928 осіб). Загальна кількість кандидатів наук, зайнятих в економіці України, збільшилась на 28,9% (до 88057 осіб), в тому числі у вищих навчальних закладах – на 42,0% (до 64235 осіб). Науковці вищих навчальних закладів, які мають науковий ступінь, в їхньої загальної кількості мають найбільшу питому вагу – від 61,3% в 2005 році до 70,1% в 2012 році за докторами наук, а також від 66,2% в 2005 році до 72,9% в 2012 році за кандидатами наук. Тобто, саме у ВНЗ зосереджена більша частка важливішого елементу наукового потенціалу – кадрового забезпечення.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» держава повинна забезпечувати бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України [1], однак, за 2006-2012 роки їхнє загальне фінансування не перевищувало 1%, а за рахунок держбюджету за період з 2001 по 2012 роки коливалось від 0,3% в 2011 році до 0,42% в 2004 році, що неприпустимо мало. На думку Маліцького Б.А., «...при рівні витратної наукоємності ВВП до 0,4% науковий потенціал здатний реалізувати лише свою соціокультурну функцію. Збільшення до 0,9% включає другу функцію науки – пізнавальну. І лише після подальшого нарощування обсягу витрат можлива реалізація економічної функції науки, отримання економічної віддачі від інвестицій у цю галузь» [2, с. 179]. Безумовно, рівень фінансування вітчизняної науки, особливо у ВНЗ, є вкрай недостатнім.

Аналіз показників інтенсивності фінансування наукової діяльності свідчить про те, що сектор вищої освіти значно відстає від аналогічних загальноекономічних показників. Так, фінансування наукових та науково-технічних робіт у секторі вищої освіти в розрахунку на 1 працівника в 2005 році відставало від аналогічного показника в цілому в економіці України на 26,5% і складало 22,2 тис. грн., в 2012 році цей розрив скоротився до 3,2%, і фінансування наукової діяльності склало 78,7 тис. грн. на 1 працівника. Більш напружена ситуація з фінансуванням окремих наукових робіт – у секторі вищої освіти на них приходилось менше, ніж в цілому в економіці країни, майже на дві третини: від 33,9% (в 2011 році) до 36,4% (в 2005 році). При цьому розмір фінансування окремої наукової роботи у ВНЗ має незначне відхилення в той чи іншій бік від розміру фінансування на 1 працівника основної діяльності. Можна підтвердити зроблений висновок про те, що коштів, що виділяються на наукову діяльність ВНЗ, явно недостатньо.

Маліцький Б. А. наголошує на тому, що «забезпечення притаманних кожній складовій наукового потенціалу функцій в інноваційному процесі

вимагає певного співвідношення між об'ємами їх фінансового забезпечення. Досвід розвинених країн свідчить, що оптимальним є: 15% – на фундаментальну науку, 25% – на прикладну і 60% – на розробки» [2, с. 301]. Аналіз структури внутрішніх поточних витрат на наукові та науково-технічні роботи, виконані власними силами наукових організацій, в цілому по економіці України, за період 2005-2012 роки свідчить про те, що в неї існують значні деформації. Так, на долю фундаментальних досліджень приходилось від 20% витрат в 2005 році до 25% в 2012 році, прикладних досліджень – від 15% в 2005 році до 18% в 2012 році, науково-технічних розробок – від 50% в 2005 році до 47 в 2012 році. Питома вага науково-технічних послуг змінювалась від 15% в 2005 році до 10% в 2012 році. За сектором вищої освіти на долю фундаментальних досліджень приходилось від 39% витрат в 2005 році до 33% в 2012 році, прикладних досліджень – від 34% в 2005 році до 44% в 2012 році, науково-технічних розробок – від 18% в 2005 році до 14% в 2012 році. Питома вага науково-технічних послуг складала по 9%. І хоча за цей період в цілому в економіці країни обсяг внутрішніх витрат на фундаментальні дослідження збільшився в 3,0 рази, прикладні дослідження – в 2,9 рази, науково-технічні розробки – в 2,2 рази, науково-технічні послуги – в 1,6 рази, відсутність оптимального співвідношення витрат є негативним явищем.

Кількість виконаних наукових та науково-технічних робіт за сектором вищої освіти в 2012 році в цілому складала лише 10154 одиниці, тобто 19,1% від загального рівня по Україні. Питома вага сектору вищої освіти у створених нових виробках склала 16,4%, технологій – 25,3%, матеріалах – 21,6%, сортах рослин і породах тварин – 2,1%, методах і теоріях – 44,0% та інших – 12,9%. Безумовно, науково-педагогічні працівники ВНЗ мають значне навантаження у вигляді навчальної, методичної, організаційної видів робіт, які в секторі вищої освіти є основними, однак ці показники свідчать про суттєві недоліки у формуванні та використанні наукового потенціалу ВНЗ.

В 2012 році загальна кількість друкованих робіт за сектором вищої освіти досягла 303,2 тис. одиниць, що складало 80,9% від загального рівня країни. При цьому монографій, підручників, навчальних посібників було опубліковано 21,2 тис. одиниць (89,4% від загального рівня), статей у наукових фахових журналах – 158,1 тис. одиниць (78,3%), інших друкованих робіт – 123,9 тис. одиниць (83,0% від загального рівня). Ці дані порівнянні з відносними показниками наявності в секторі вищої освіти науковців, що мають науковий ступінь.

Питома вага кількості отриманих охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України за сектором вищої освіти в 2012 році в цілому склала 74,7% (або 6385 одиниць). Охоронних документів на винаходи було отримано 1626 одиниць (60,4% від загальної кількості), на сорти рослин – 19 одиниць (9,3% від загальної кількості). Можна зробити невтишний висновок про те, що науковцям у ВНЗ простіше зробити патентний пошук, ніж провести більш трудо- та матеріаломісткі дослідження зі створення нових сортів рослин та отримання на них відповідних охоронних документів. Питома вага кількості отриманих охоронних документів у патентних відомствах іноземних держав за сектором вищої освіти в 2012 році в цілому склала лише 16,3% у загальної їхньої кількості (або 14 одиниць). Таке відставання від кількості охоронних

документів, отриманих у Державній службі інтелектуальної власності України, можна пояснити тим, що процедура патентування об'єкта промислової власності в зарубіжних країнах досить складна, тривала й дорога.

Становлення та розвиток інноваційної діяльності в економіці України – це системна проблема, і в її вирішенні суттєву роль відіграють ВНЗ. Однак для капіталізації результатів наукових досліджень необхідно сформувати адекватну інфраструктуру ринку інновацій, здатну забезпечити оперативний і ефективний трансфер інновацій. Крім того, необхідно забезпечити достатній рівень фінансування науки. В цілому це сприятиме зростанню добробуту нації через підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Література:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»: станом на 13 груд. 1991 р. № 1977-ХІІ / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12/print1391271929513374>

2. Маліцький Б. А. Прикладне наукознавство / Б. А. Маліцький. – К.: Фенікс, 2007 – 464 с.

3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Стат. зб. / За ред. І. В. Калачової – К.: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2013. – 287 с.